

Conferința Smart Diaspora: Diaspora în Învățământul Superior, Știință, Inovare și Antreprenoriat 2023

Modelul de management al organizațiilor de antreprenoriat social

Mihai Lișețchi și Nicolae Bibu
Universitatea de Vest din Timișoara, România

**Atelier exploratoriu: Rolul antreprenoriatului și a organizațiilor sale
în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă
prin activități de cercetare și inovare
11-12.04.2023, Timișoara**

Obiectivele prezentării

---

1. Discutarea conceptului de organizații de antreprenoriat social (OAS) în raport cu alte concepte complementare: antreprenoriat social și economia socială;
2. Prezentarea particularităților identificate ale modelului de management al OAS;
3. Prezentarea rezultatelor cercetării (o testare empirică a modelului pe mai multe OAS românești).

Contextul international

Perspectiva academica

- dezbateri internationale: diverse concepte
  - interconectate
  - care includ 2 dimensiuni (aparent) contradictorii: economica si sociala
- cele mai vizibile:
  - antreprenoriatul social,
  - **Intreprinderea* sociala**
  - **economia sociala.**

*in aceasta lucrare, termenii „intreprindere” si „organizatie” sunt considerati sinonime

OES în Uniunea Europeană

- Organizațiile ES însumează peste 2 milioane de unități (adică circa 10 % din totalul afacerilor în UE) și implică peste 11 milioane de angajați plătiți (echivalentul a 6 % din populația angajată a UE). Dintre aceștia, 70 % lucrează în asociații nonprofit, 26 % în cooperative și 3 % în societăți mutuale.
- Entitățile economiei sociale sunt întreprinderi, în majoritatea lor de dimensiune micro, mică și mijlocie (http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/index_en.htm)

Contextul international

Politici publice

- Diferă de la țară la țară
- Perspectivă europeană
- criza economica -> recunoasterea publica a rolului socio-economic al organizatiilor economiei sociale

Contextul national

- sintagma "economie sociala" mai recent intrata in discutia publica in Romania
- dezbateri academice cu privire la conceptul de economie sociala
- 2011: Ministerul Muncii, Familiei si Protectiei Sociale -> proiectul de Lege a Economiei Sociale
- proiectul de lege restrange aplicarea conceptului la problematica grupurilor sociale defavorizate

Principalele întrebări de cercetare

- Care sunt particularitățile care definesc un model de management al OAS?
- În ce măsură modelul de management se reflectă în practica OAS românești?

Concepte principale

Notă: „nevoia socială” se referă la binele public la nivel de societate sau la nivelul unui grup al societății.

Definițiile noastre de lucru :

- *Antreprenoriatul social* este procesul inițiat de o persoană sau un grup care își asumă riscurile unei întreprinderi (fie activitate sau organizație) care vizează în mod explicit *rezolvarea unei nevoi sociale*.
- *Economia socială* este formată din totalitatea *proceselor de producție, distribuție și consum* dezvoltate de multitudinea de organizații private care vizează *rezolvarea unei nevoi sociale*.

Organizațiile de antreprenoriat social

- Organizațiile de antreprenoriat social sunt organizațiile create de către antreprenori sociali.

Fig. 1. Relația dintre antreprenoriatul social, organizațiile de antreprenoriat social și economia socială (sursa: concept propriu)

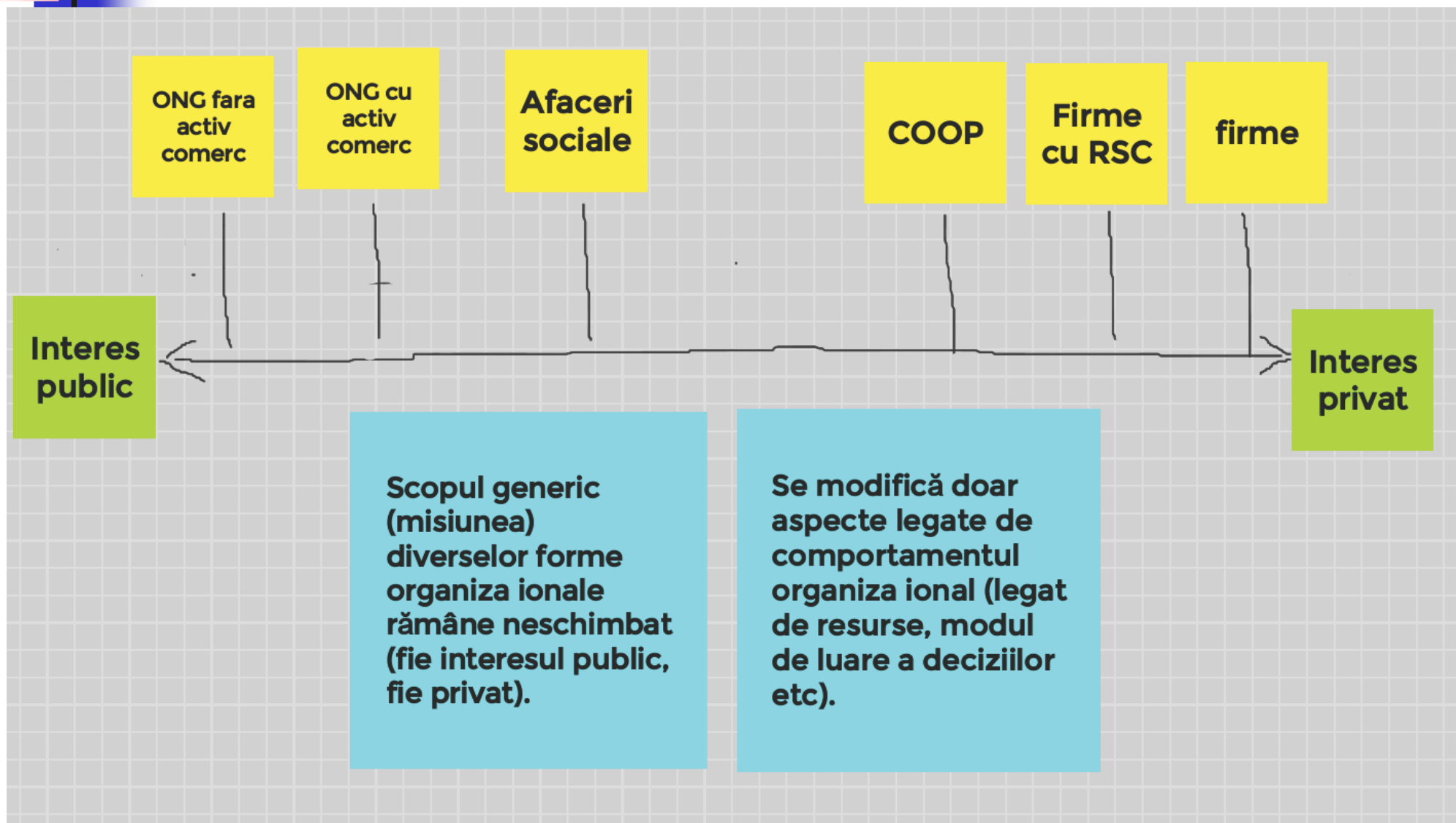
- Organizații de antreprenoriat social vs. organizații de economie socială (OES)
- Dintr-o perspectivă teoretică, *întreprinderile sociale (ÎS) sunt identificate de diferite școli de gândire ca fiind incluse în mulțimea OES*
- Din perspectivă structurală „întreprinderea socială” este o etichetă.

Conceptul de OAS

Abordări doctrinare

- OAS sunt **rezultatul** acelor procese antreprenoriale ce sunt îndreptate spre **crearea de valoare socială**.
- În ceea ce privește formele organizaționale sub care operează OAS, există două abordări:
  - a) *abordarea restrictivă* cuprinde formele organizaționale tradiționale:
    - asociații și fundații cu activități comerciale,
    - asociații mutuale (cum ar fi uniunile de credit),
    - cooperative (cooperative agricole, meșteșugărești și de consum)
  - b) *abordarea extensivă* (sau inclusivă), mulțimea OAS include și:
    - asociații și fundații care își atrag resursele doar din afara pieței comerciale (nu fac activități comerciale),
    - societățile comerciale cu scop social explicit (afaceri sociale, cum ar fi WISE).

Continuumul

Modelul teoretic al cercetării

Ce particularități ale OAS sunt cautate?

- particularități determinate pe baza **unei comparații** cu managementul organizațiilor cu scop lucrativ,
- particularități identificate în **literatura** de specialitate,
- **particularități ale managementului** OAS care sunt reprezentative pentru toate OAS;
- particularități care să constituie un **model de management** al OAS.

Acesta este **modelul teoretic** ce trebuie validat pe baza unei cercetări empirice.

Analiza literaturii academice (1/2)

Scop : identificarea particularităților managementului OAS în literatura de specialitate

Notă: nu există date disponibile cu privire la particularitățile managementului OAS.

Rezultatele analizei critice a literaturii (**9**):

1. scop organizațional – o *nevoie socială a unui grup determinat sau a comunității în general*;
2. structura de conducere - *roluri distincte și relație de putere mai echilibrată între structura executivă și cea de guvernare (structură de conducere duală)*;
3. relația dintre beneficiari și OAS: *beneficiari sunt implicați în guvernarea organizației*

Analiza literaturii academice (2/2)

---

4. distribuția puterii de decizie în cadrul procesului de guvernare - *puterea de decizie este împărțită în mod egal între membri (nu depinde de acțiuni deținute de investitori)*
5. compensarea membrilor consiliului de administrație - *munca voluntară a liderilor;*
6. cuplu servicii-piață – de obicei, *beneficiarii nu plătesc pentru beneficiul lor sau plătesc mai puțin decât valoarea de piață (finanțator-produse/prestator de servicii-beneficiari);*
7. modalități de obținere a resurselor - *activități de piață și activități non-piață (de exemplu, atragerea de granturi);*
8. resurse umane - *atât personal salariat, cât și personal voluntar;*
9. împărțirea profitului - *repartizare limitată a profitului financiar*

Cercetarea empirică (1/2)

Obiective:

1. aflarea măsurii în care particularitățile modelului teoretic al managementului OAS se reflectă în **practica** OAS românești testate empiric și,
2. dacă este cazul, validarea **practicii** modelului de management al OAS în România (*studiu exploratoriu*).

Cercetarea empirică (2/2)

Metodologia de cercetare

- Grupul țintă: OAS situate în România.
- 38.665 organizații active** (perspectivă fiscală)
- Chestionar online
- Chestionar construit în jurul aspectelor relevate de literatura academică ca fiind specifice managementului OAS (întrebări închise și deschise)
- 43 de chestionare relevante cu răspunsuri
- % tradus într-o scară calitativă (foarte puțin – foarte mare)

* sursa: *Atlasul economiei sociale 2014*

Concluzii (1/2)

- În ceea ce privește mediul OAS și componentele sale interne, managementul OAS **este mai complex** decât cazul unei companii **cu scop profitabil** de dimensiune similară.
- Analiza datelor a arătat că întreprinderile sociale incluse în acest studiu **prezintă**, în diferite grade, **toate particularitățile** care definesc modelul teoretic de management al întreprinderii sociale.
- Implicit, practica modelului teoretic al managementului OAS este **validată** pentru România.

Concluzii (2/2)

- Particularitățile identificate ale managementului OAS:
  - ar putea fi folosite **pentru a îmbunătăți** modelele organizaționale și metodele de management;
  - contribuie la **creșterea încrederii publicului** în astfel de organizații, generând legitimitate și astfel, creând valoare pentru aceste organizații.

Vă mulțumim pentru atenție!

Mihai Lisetchi

mihail.lisetchi@e-uvt.ro

Nicolae Bibu

nicubibu@ e-uvt.ro

Întrebări și comentarii

Conceptul de întreprindere socială (2/4)

Criteriu	statutul organizațiilor de economie socială	Tip de abordare	
		restric tive	inclu siv sive
1. activitati comerciale	fara activitati comerciale	nonSE	SE
	cu activitati comerciale	SE	SE
2. existența personalului plătit (nu sunt excluși voluntarii)	fără personal plătit (doar voluntari)	nonSE	SE
	cel puțin un anumit număr de personal salariat	SE	SE
3. limitarea maximă a partajării profitului	respectă limitarea de împărțire a profitului	nonSE	SE
	depășește limita de împărțire a profitului	SE	SE
4. limitare minimă a veniturilor comerciale	nicio limitare a veniturilor comerciale	nonSE	SE
	cu limitare a veniturilor comerciale	SF	SF

Constataările cercetării empirice (1/2)

Particularități teoretice ale managementului SE	Prezența în practică a SE românească testată (%)	Prezența în practică a SE românească testată (etichetă calitativă)
scopul principal a organizației este declarat ca fiind social	98 %	foarte mare
clienții sunt implicați în guvernarea organizației	35 %	Mic
guvernarea și managementul sunt distincte și se află într-o relație de echilibru	98 %	foarte mare
	96 %	foarte mare
repartizarea puterii decizionale între guvernarea organizației și membrii nu depinde de contribuția acestora la capitalul	95 %	foarte mare

Constatările cercetării empirice (2/2)

Membrii consiliului acționează ca voluntari	95 %	foarte mare
Beneficiarii nu plătesc pentru beneficiul lor sau plătesc mai puțin decât valoarea de piață	100 %	foarte mare
SE își obțin resursele atât de pe piața comercială, cât și pe cea necomercială	33 %	Mic
	(cel puțin) 60 %	Mare
SE folosește atât angajați plătiți , cât și doar voluntari	70 %	Mare
	84 %	foarte mare
O distribuție limitată a profitului	84 %	foarte mare